

TRAIESCA VESILIA

PESA SUPERAREA!

DIURNALU GLUMETU SOCIALE-POLITICU-TOCU.

Diurnalulu acest'a ese in t'ota Marti-s'era; dar' prenumeratiunile se primescu in t'ote dilele. Pretulu pentru Austro-Ungari'a: pre unu anu e 6 fl., pre I semestru 3 fl., — pentru Romani'a si Tierile latine si streine: pre unu anu 8 fl. (20 franci — lei noi), pre I semestru 4 fl. (10 fr. — l. n.) Unu numeru singlaricu costa 12 cr. v. a.

T'ote siodenile si assemnatiunile suntu a se tramite la Redactiunea diurnalului in Gherl'a (Szamosujvár.) Er' diurnalele de schimb pre cum si t'ote scrierile de a caror'a aparentia ac' fi a se face mentiune in acestu diurnalu suntu a se tramite la Proprietariulu diurnalului M. B. Stanescu in Arad.

Insertiunile se primescu cu 7 cr. de linia si 30 cr. tacese timbrale. La repetici mai dese a uporu si acelor'asi insertiuni se acc'orda reduceri insemnate in pretulu de inserare.

Collectantii de insertiuni se imp'artasiocu in % cuvenitu.

Abonamentele suntu a se face prin assemnatiuni postale: La REDACTIUNEA DIURNALULUI in Gherl'a Szamosujvár. Cei de gente barbara si din tiera straina se voru adresa: in Siberi'a la Tiarul, in Chin'a la Ching-chiling-ho, in Persi'a la Siaculu, in Asi'a si in celelalte parti ale lunei la prefectulu Banija. Pretulu de abonamentu se primesce in totu soiulu de bani — numai in bani ideali nu.

1879. LA ANULU NOU. 1880.

Cine esti? unde fugi ore,
Mosiule strimbu de spinare?
— „Anulu celu betranu eu sunt,
Mergu se-mi cantu ali unu mormentu.“

— A! te duci? or'a t'a suna?
Adio! sanatate buna! —
Dup'alu teu tronu, ce se frange,
Nici decatu nu-mi vine-a plange;
Caci findu domnu in vietia,
Ne-ai adapatu cu tristetia;
Ne-ai adusu in locu de bine,
Straiti totu de necasuri pline,
Legi si dari pre blastemate,
De ne dore-acumu si 'n spate . . .

Dar' tu, mandru juve 'n flore!
Cine esti? unde mergi ore? . . .
— „Anulu nou lumea me chiama,
Sortea este a mea mama;
Din locasiulu ei cerescu
Viu aci ca se domnescu
Preste lumea muritoare.“

— A! me bucuru de onore! . . .
Da' de ne-aduci si tu 'n spate
Totu proiecte fabricate
Cu 'ntentiunea fora nume
De-a ne sterge de pe lume,
Inmultiri si radicari
De vami grele si de dari

Si-alte chinuri si nevoi;
Atunci — dute inapoi,
Si la noi nu nici veni,
De nu crei — candu vei mori —
Se-ti acopere mormentulu
Unu blastemu greu, ca pamentulu.
Er' de-aluci si cev'a bine
(Nu totu amagiri, suspine)
Romaniului necajitu:
Atunci — bine ai venitu!
Ada-i — „Ce?“ — Scii tu pre bine,
Dor' mai bine decatu mine,
Ce doreste elu mai tare,
Trebuintia de ce are?
Da-i de totu ce doreste,
Ada-i totu, ce-i mai lipsesce;
Mai alesu inase putere
Se invinga-ori ce durere,
Si curajia a se lupta
Pentru esistint'a sa,
Gratu, malaiu, vinu spumatoriu,
Si sperantia 'n viitoriu,
Si norocu si veselia
Si bani (nu numai o mia!):
Si-atunci man'a-ti indurata
Va fi binecurentata! —

Dar' se nu uitu — eca ti-spiu —
Nici de

Gherl'a Satului.

Din epistótele lui Argonauta.

Sevros! Mosiule „Gur'a Satului“!

Dup'o eternitate amara éراسي ne revedemu in di buna, la anu nou! Oh! de mi-ar' fi acestu anu norocosu, éراسي tie multu banosu, — se poti plati dările. Ar' fi vreme se avemu ani si mai buni, cá dieu, de cându, acum trei ani, ne despartíramu in Aradu, de necesuri asié mi s'a schimbatu capulu, incátu cugeti cá e unu ptiu bendasiu. Si acumu te aflu... oh dómne... ce-ai gânditu?... in 'Gherl'a!!!... Abuna séma aici voiesci se te faci si craiu dóra? Dar' se-ti povestescu pacostenii ne mai pomenite neci de colindatori. Dela „Remasulu bunu“ alu nostru m'amu sucitu si m'amu svírcolitu pe tóta dung'a se ajungu ceva norocasiu, asié cá Rothschild. Spre ajungerea scopului am trecutú la jidovia si-apoi hindirindi cu mirindi pe sate, botezându-me in totu loculu de nou. Asié fíticaiu peste Ardéalu... peste oprelisci... in tiéra... dorindu a luá pe fiscarasi'a mea caus'a fiiloru lui Avramu pentru dobéndirea drepturiloru cetatienesci. Si éراسي spuiú, cá-i asigurám pe frundia si érba, cá eu prin o filosofia nóua midilocescu capitulati'a camerei romane, mai iute decátu congresulu dela Berlin; inse incepura a bate venturile dela Neva, totu cu betórce muscalescu umplendu lumea. Deci éراسي o incarabai 'napoi pâna... Nu spunu, ast'a una; érta-me; destulu cá haiducii dracului me prinsera, apoi hai in cetate la varboucia si me facura de mneraza, frate!... me facura catana; apoi me spedara pe telegrafu in Bosnieci, se mentuiescu de rusine pe Filimpoviciu. Acolo intre glóntie eu am fostu fórte norocosu, cá in totu loculu unde am ajunsu, a fostu pacea gata. Pentru asta bravura a mea Filimpoviciu erá se abdica in favorulu meu, dar' n'am primitu eu, cá omu galantu de viti'a pescariloru... Deci m'a pusu in pensiume cu titlulu de „Feldmaresialu“ seau dísu pe romanescé: care-te 'n lume. Am mersu dar' la zulusi, unde pentru prinderea craiului Ce-te-vaieti, am fostu distinsu cu medailia mare a Morcovului galbenu. Asta-e cinstie dela Anglesiu! Plinu de onoruri m'am dusu la imperatulu muscaniloru se-lu sfatuiescu, se multiamésca de pita; inse nu a primitu sfatulu meu, dicéandu, cá mai are unu magazinu de pente neimproscate la poporu si nu a acatiatu inea nisce juguri in gítulu unorú tierisióre. Lu-amu lasatu naibei si am rentornatu la Beciu, unde am avutu consultari secrete cu Andrisiu... in urm'a caror'a elu a demisionatu, crediendu cá óre cumva voiu deveni cu maestru la lucrurile din afara, cá se-ti facu tie mare concurentia in afara; inse gâmfal'a aceea de Haimerla tóta lumea o cumperase cu sensalii sei, cá se fie elu mai mare duplumatiu in tiéra. Acum'a am de cugetu se calatorescu prin Asi'a si Americ'a, de unde éراسي astépta o epistóla pe viitoriulu anu nou! Apetitu bunu la carnati si apoi remanu

humilissimus
Argonauta.

Gratulare la anulu nou.

*Frați romani din lumea mare
Câți sîedeti in munti si vale,
Prin orasie si prin sate
Si vedeti cu dragu in carte —
Vorbindu limb'a romanésca —
Domnedieu se ve traiésca!*

*Cá se sciti cá mai traiesce
Badea „Gur'a satului“
Si cu doru la voi gândesce
Cu inceputulu anului,
Ve tramite gratulare:
La betrânu, la micu si mare
Si la totu natulu poftesce
Numai ce elu-si doresce;
Éراسي osebi la fia care
I poftesce 'n gratulare:
La bogati animi milóse
Cá se dâe daruri multe
Si se imparta la prissóse
Pre seraci se-i totu ajute,
La seraci lipsiti de tóte
Le poftesce alta sórte,
La betrâni poteri de júne
Éراسي la júni intieptiune,
La orfani unu bunu parinte
La nebuni intréga minte;
La vicleni sinceritate
La cialái semtiu de dreptate
Betiviloru cumpetate
Tuturor'a sanetate.
Economii 'n daru si bine
Se-si adune rodulu seu,
Si in anulu care vine
Se fia scutiti de reu
Si neatinsu de superare
Se traiésca fia care,
Fia carui dupa fapta:
Se-i vina a sa respata:
Tradatoriloru cãintia
Renegatiloru credintia
La lingái unu blidu cu linte
Se-si aduca-adesu aminte
Pre cararea lorú cea négra
Cându le-a fi lumea mai draja
Cá ce mie nu-mi prea place
Altui'a nu-i bine-a face.
Mai pre urma apoi la toti
Ai lui Traianu stranepoti
Le poftescu eu sanetate
Si pungi cu bani incarcate
Se prenumere totu omulu
La „Guriti'a satului“
Cãrturariulu si-economulu
Chiaru si inimicii lui
Cá si dinsulu se traiésca
Fóra lipsa 'n libertate
Si pre toti se-i veselésca
Cu-alui seriositate!*

Casatoria moderna.

Preotulu intrebá pre mirésa:
— Vrei se iubesci 10 barbatulu acest'a, se-lu onorezi, se-lu asculti si se-i fiú o socia pururea credintiósá.
Mirésa respunde:
— Da, voiu se-lu iubescu, se-lu onorezu si se-i fiú credintiósá pâna cându 'si va tiené promisiunea de-a-mi dá tóte comoditatile si placérite cerute de lumea moderna.

GRATULAMU DOMNULUI T. ISZA.

(Ce ascépta Opositi'a Ungariei dela Anulu 1880?)

Trénc'a si Flénc'a.

Tr. Stai nitielu la puçina vorba, ce graba mare te-a apucatu?

Fl. Lasà-me draga, lasà-me cà mi-e tare, tare degraba.

Tr. Da unde, unde grabesci?

Fl. Ia aci la Aradu numai la Parintele Cabu-garu Mincétiu Vangr'a.

Tr. Da ce ispravuri vréi tu se faci pre la Calugari?

Fl. Vréu numai se-i dau o léca de indemnu cá se-si urmeze mai departe intieleptele iscodiri prin cari pré filosoficesce a aretatu si cu neindoioise dovedi a documentatu cà preotiloru nu li iertatu se se casatoréscu a dou'a óra, ci déca le móre soçi'a antâia, apoi faca cum voru poté. — O sóra Trénc'a, sóra Trénc'a, scii tu bene, ca si eu numai acestei pré intielepte orén-

dueli amu de a-mi multiami trairu in ticnéla ce amu la cas'a Parintelui Aracumu... Ce m'asiu fi facutu eu dupa mórtea fia iertatului meu soçiú déca Parintelui nostru i-i erá iertatu a se casatori a doua óra; si ce m'asiu face astadi déca isbutindu dujmanii veduviei, se-ar' da slobozenia preotiloru de a se casatori a dou'a óra, si Parintele mieu se-ar' porni la petíte...

Tr. Mergi, mergi, dar' ia sém'a cà scii ce cetesce Cantorulu in Apostolu cà numai la veduvele cele adevveratu ce-su veduve li se cuvine cinste.

CIGURI MIGURI.

A fostu unu porcariu, si elu a avutu un'a fét'a cá de 12 ani, apoi vremea a fostu fórt'e calda, si fét'a a remasu adormita suptu unu radiatoru óre unde. Porcariulu n'a sciutu unde i fét'a, pâna sér'a ce s'a dusu acasa. Atunci vede cà fét'a nu-i acasa. Elu iute se întórna indereptu se o cercé pre unde a amblatu cu porcii. Esindu din satu afora, se intálnesce cu unu omu pre care lu agraesce in modulu urmatoriu: bade! n'ai vediutu un'a fét'a sura, cu unu sumamú stricatu de versatu, cându sfintie porcii si vinea sórele in satu.

CARTI SI SOLII.

Dintre Arad-Sibii in diorile d'ilei de anulu nou 1880.

Cinstita familia publica a „Gurei Satului! Pace tie si voia buna dela cheltueli, stampila si portia! Anulu vechiu dusè o gramada, acestu nou vine cu câteva duzine. Anulu nou inse se arèta tare grósnicu. Multi blagosloviti, cinstiti parinti tiesu comploturi (pardon vream se dicu sfaturi) se strice santele înnodaturi a sobóraloru maicei beserice. Superá-voru pe celu poternicu de se va atinge de munti si voru fumegá, cá capatinele unoru invetiati, si va fi a dou'a cadere a multoru santi si între muritori multa plângere si vai-tare. Asié dice pro-roculu Muntianu, Cap. „intorsu,“ paragrafu „sucitu“ — „Si a venitu plenirea vremiloru in tóta podób'a straicloru s'ale.“ Redicatu-s'au carturarii intielepti si vrèu se duca pamentulu in ceriu; cà-ci potere li-s'au datu loru spre mari lucrari prin sciinti'a bibliei, psaltirei, condacuriloru, bogorodicineloru, hipocócloru si hirmenóseloru. Fumulu s'a redicatu de unde eráu taciunii; cà-ci lupt'a s'a aprinsu între Telegariu si Parnevanu si bombele sunatu-au între Sibii si Arad. Aceste suntu scenele premergetorie resboiului nascându între barbatu si femeia, cà-ci celoru ce li-place a fragrasia burt'a loru propria a condamnatu jugulu cu muicrea.“ Ho! ho! Dar' si noi avemu graiu in parlamentu spre deseversirea pacei! Unii santi parinti, seau pe limb'a popularicéscu „sfinti“, vrèu se pórtè bataia contra femeiloru, se nu li fia certatu a peti dupa-ce au remasu odata veduvoi, cu atátu mai puçinu a-i hâti in jugulu casatoriei a dou'a. Modu lucru! Da, acelora li-place numai la intunerecu fain'a rôndueli, ér' la lumina nu! Ei dicu, cá santulu parinte ce odata si-a pierdutu costila stânga, se nu se mai cureze, ci se remana totu bolnavu, cà-ci asié cânta canonad'a sinodeloru sobornicesci. Eu iuse cá si comisulu mosiului „Gurei Satului“ in causa de multa isprava, sum de principii adversarie. In contra parintiloru ce nu cinstescu casatori'a a dou'a, a trei'a usque ad infinitum, ¹⁾ provocu cu tari'a cuventului tóta taber'a femeiloru se protesteze, crâncenu si clientel'a se mi-e ofereze mie cá celui mai mistretiu fiscareasu între fii tatei. ²⁾ Si stau bunu pe barb'a mea, ³⁾ cá va fi tréba. Se incepemu dara cu inceputulu anului cá pe sfêrsitu, se fia sfêrsitu si lucrulu. Anticipative ceru dela tota femeia diece s—s—s . . . sfanti. ⁴⁾

Dupa acci'a voiu incepe procesulu asia: In numele intregi clice femeesci iscariotulu ⁵⁾ incordu cu harnicia protestu contra veduvoiagiului popiloru si pretindu poternicu, ca totu parintele se se casatoréscu si in casu de lipsa alu veduvoiagiului — éra si éra cu pace. Séu si voi voiti a sporí peccatele poterniciloru, cari stingu in focu mii de voinici, lasându despletite mii de capuri femeesci? La lucru dupa rônduel'a lui Fa-ce-gode; nu vi-placa numa-a róde! Au nu voiti a recunóscè, cá unde este pusu unu daru se potu pune si altele totu gramada. Dupa mene numai unu daru se pune pe capulu omului, unde altulu daru nu se mai pote pune. ⁶⁾ Acel'a este botezulu crimei, in urm'a carui'a sermanulu omu despoiatu de tóta fericirea pamentéscu e datu fugariu prin lume. O! amaritiloru! Asia dara, ceru soboru a tóta lumea in

¹⁾ Vei! vei! baiete! ce limba vorbesci tu? „Gur'a-Sat.“

²⁾ Puiuulu meu! Nu te laudá; cunosce-te lumea. Idem.

³⁾ D'apoi cá tu te radi pe barba? Idem.

⁴⁾ A naibe! O léca, de nu scapasi vorb'a: diece sarutari. Idem.

⁵⁾ Mái! Iscálitulu! Idem.

⁶⁾ Adeca, humanitatea intieleptei consciintie a omului nu vrea se puna. Idem.

Camcete'a sub grigea politiei Tiarului, unde se se ciunte, ca in 1880 aprilie 1-a toti celibusii si veduviosii si slaviti parinti se duca la altarin câte o duduca. Asia apoi voru fi deshotarite hotaririle deja mucedu a sobóreloru vechi, cá ce hotaresce omulu se póte si deshotari dupa vreme; cum tractatulu de Berlinu a deshotaritu hotarirea celui de Paris. Deci nu alergati dupa intieleptiune in tempurile intunerecului, ci ve intieleptiti cu lumin'a vremei, amaritiloru! In fine Parnevanulu aradanu contra mea mai póte apará principatele s'ale de celibatu en: „Kein Engel im Himmel und kein Mensch auf der Erde soll urtheilen über meine Lehre; wer meine Lehre verdammt, den wird Gott verdammen; denn mein Mund ist Christi Mund.“

Argonauta.

Tand'a si Mand'a.

T. De pre unde, de pre unde frate Manda!

M. Ia de pe aici de pe la Timisiór'a.

T. Si ce ai cantatu tu pe la Timisiór'a?

M. D'apoi am fostu si io la conferinti'a mariloru Romani intr'unuti pentru de a se sfatui ca prin ce se-ar' poté luminá intunecatulu nostru norodu.

T. Si ce, esitu-ati la cev'a capatáiu?

M. Da firesce. Marele cioroboru a miciei nóstre conferinti'a, dupa multa framentare de mente si batere de capu a aflatu ca celoru intunecati le trebue luminatoriu si asié au hotaritr bisono ca sosindu acum plenirea vremiloru Luminatoriulu se ésa la lumin'a d'ilei de-odata cu resarirea luminatoriului de primavéra si esirea din pamentu a ierburiloru adecate la Isdochia; si de aci înainte totu intr'o di de postu rescriténu (Miercurea) si i alta di de postu apusanu (Sambet'a) se illumina Patri'a romanéscu si se-o siléscu la riguros'a im, enire a legiloru sustatórie inspirandu-i prin acést' unu adeveratu patriotismu, — intru tele „Luminatoriulu“ nu are se respândéscu pré mare lumina de legele politice, — adeca-te nu se va ingerá neci va vá a figurá de datatoriu de tonu in politic'a romana inalta, neci va nisui din respoteri'a turburá ap'a domniloru, ci va lasá politic'a si sistem'a guvernamentalu a merge pré calea in care a apucatu . . . va nisui a luminá si invetiá pre populu romanu despre conceptele patriotismului adeveratu . . .

T. Se fi spusu frate Mand'a domniloru acelor'a cá se nu ascundia máti'a in sacu ca i se vedu unghiile. Ce? Pre Romanu vrèu Domniloru se-lu invetie la riguros'a implenire a legiloru si la adeveratulu patriotismu?! Pre Romanu, care se inchina legiloru si 'si vérsa sangele pentru Patria, — lui atátu de mascera! Si apoi déca nu voru a figur' ca datatoriu de tonu in politic'a romana: Ce vrèu? A lasá politic'a si sistem'a guvernamentalu actualu a merge pré calea in care a apucatu. Si totusiu pretindu a urmari principii democratice! . . . A nu turburá ap'a domniloru. Si totusiu pretindu a urmari scopu nationalu! . . . Hei frate Manda, crede-me ca: lucrulu dracului la cas'a nanasiului!